

MONESTIR
DE PEDRALBES
PROGRAMA
EDUCATIU
CURS
2019–2020

Ajuntament de
Barcelona

REIAL MONESTIR
DE SANTA MARIA
DE PEDRALBES

<p>6 Pedralbes, un passeig de percepcions
Visita concert adreçada a P5 i educació especial</p> <p>7 Pedralbes, la vida en un monestir medieval
Visita taller adreçada a escoles amb alumnes d'educació integrada</p> <p>10 Entre l'acció i el silenci al monestir de Pedralbes
Visita taller adreçada al CI i al CM de primària</p> <p>11 Petras Albas, mirall dels temps medievals
Visita taller adreçada al CM i al CS de primària</p> <p>12 Plantes, remeis i apotecaris a l'edat mitjana
Visita adreçada al CM i al CS de primària</p> <p>13 Murals divins: el món medieval a través de la capella de Sant Miquel
Visita adreçada al CM i al CS de primària</p> <p>14 Quadern de l'enyor
Visita taller adreçada al CS de primària</p> | <p>16 Petras Albas, empremtes de l'edat mitjana
Visita adreçada a ESO i batxillerat</p> <p>17 Pedralbes, un escenari femení de poder
Visita adreçada a ESO i batxillerat</p> <p>18 La medicina medieval i el jardí medieval de Pedralbes
Visita adreçada a ESO i batxillerat</p> <p>19 Salut i alimentació a l'edat mitjana
Visita taller adreçada a ESO</p> <p>20 Murals divins: les pintures de la capella de Sant Miquel
Visita adreçada a ESO i batxillerat</p> <p>21 Quadern de l'enyor
Visita taller adreçada a ESO</p> <p>22 Cultura accessible, un monestir per a tothom
Projecte d'aprenentatge servei per a 3r i 4t d'ESO</p> <p>23 Pedralbes, una mirada matemàtica
Materials educatius per a la visita autoguiada</p> |
|--|---|

Les escoles al monestir de Pedralbes

El programa escolar del monestir de Pedralbes té com a objectiu proporcionar als alumnes de diferents nivells educatius —des d'educació infantil fins a batxillerat, i també als alumnes d'educació especial— una experiència significativa entorn d'un element patrimonial singular mitjançant propostes que ajuden els alumnes a analitzar, interpretar i reflexionar.

En les activitats del programa s'aborda el coneixement del monestir des de diferents punts de vista, i en moltes d'aquestes activitats s'opta per un enfocament interdisciplinari que permet treballar diverses competències bàsiques transversals a la vegada: la comunicativa lingüística, l'artística i cultural, la d'aprendre a aprendre, la social i ciutadana, o la competència en el coneixement i la interacció amb el món físic.

Al monestir de Pedralbes, les escoles hi trobareu:

Patrimoni medieval

L'església amb els seus vitralls, el claustre de grans dimensions, la tomba de la reina Elisenda i les pintures murals de la capella de Sant Miquel del Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes, que constitueixen un dels millors exemples del gòtic català.

Un univers femení

La clausura ha preservat el testimoni de la comunitat de monges clarisses que, durant gairebé set-cents anys, ha viscut de forma pràcticament ininterrompuda al monestir. A Pedralbes, hi han viscut dones que controlaren el ric patrimoni del monestir i que exerciren el seu poder i la seva influència més enllà de la clausura.

Espiritualitat

La percepció de la bellesa, així com la possibilitat de viure el silenci, la calma i la tranquil·litat, que obren un camí de transcendència.

Visita concert adreçada a P5 i educació especial

Pedralbes, un passeig de percepcions

Un passeig multisensorial en què la música és el fil conductor d'un recorregut durant el qual es treballa l'educació estètica a través de la percepció dels sentits —l'oïda, la vista, el tacte i l'olfacte— i l'apreciació del silenci per tal de poder percebre l'entorn amb sensibilitat i emoció. La proposta es desenvolupa en tres parts: en primer lloc, la formació prèvia dels mestres a càrrec d'especialistes en educació infantil (de l'àrea de música, plàstica o llengua) i de la conservadora del monestir, que proporciona als docents eines i recursos per al treball previ a l'aula amb els alumnes. En segon lloc, el treball a l'aula amb els alumnes, que té com a base un repertori musical acompanyat d'un seguit de propostes que permeten treballar des de la transversalitat l'expressió plàstica, el medi natural, el llenguatge, la descoberta d'un mateix i l'expressió corporal. I en tercer lloc, la culminació del projecte amb una visita concert espectacle al monestir de Pedralbes, en la qual es reconeixen els espais i elements característics del monestir, així com el repertori de músiques treballat prèviament a l'aula.

«Pedralbes. Un passeig de percepcions» és també un projecte de proximitat del Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes en col·laboració amb els centres de recursos pedagògics de les Corts i Sarrià-Sant Gervasi. Amb l'objectiu d'obrir el monestir als infants de P5 i als alumnes d'escoles d'educació especial i de facilitar l'accés a un espai emblemàtic del seu entorn, aquesta activitat s'ofereix gratuïtament a les escoles de Sarrià-Sant Gervasi i les Corts. Si sou escoles d'aquests districtes interessades en el projecte, adreceu-vos al vostre CRP per a més informació i inscripcions.

Objectius:

- Donar a conèixer alguns dels trets característics de l'entorn del monestir.
- Oferir un passeig multisensorial que prèviament s'haurà pogut treballar a l'aula, fent especial incidència en l'aspecte musical.
- Treballar de manera especial la percepció auditiva, visual, tàctil i olfactiva, així com oferir la possibilitat de viure el silenci, la calma i la tranquil·litat per despertar els sentits i la sensibilitat.
- Sensibilitzar els infants amb relació a espais, entorns i situacions diferents dels habituals.

Relacions curriculars:

- Observació i identificació de l'entorn social: l'escola, el carrer, el barri, el poble o la ciutat.
- Sensibilitat i interès per l'escolta, l'observació i l'exploració de les possibilitats sonores, simbòliques, cinètiques i plàstiques d'elements de l'entorn.
- Curiositat, interès i gaudi pel que fa a les creacions musicals, visuals, literàries, audiovisuals, plàstiques i escèniques mitjançant l'ús d'estratègies per escoltar, mirar i llegir.
- Interès per compartir interpretacions, sensacions i emocions provocades per produccions artístiques (literàries, musicals, teatrals, plàstiques i audiovisuals).

Capacitats:

- Aprendre a pensar i a comunicar.
- Pensar, crear, elaborar explicacions i iniciar-se en les habilitats matemàtiques bàsiques.
- Aprendre a descobrir i tenir iniciativa.
- Observar i explorar l'entorn immediat, natural i físic, amb una actitud de curiositat i respecte, i participar, gradualment, en activitats socials i culturals.

Observacions:

És obligatòria l'assistència a les sessions de formació per part del professorat. El preu per alumne és de 4,75 €. S'organitzen dues sessions diàries i cada visita concert és per a 50 alumnes.

Visita taller adreçada a escoles d'educació especial i a grups de primària amb infants d'educació integrada

Pedralbes, la vida en un monestir medieval

El monestir de Pedralbes a l'edat mitjana funcionava talment com una petita ciutat. Fundat fa gairebé set-cents anys per la reina Elisenda, acull una comunitat de clarisses que hi ha perviscut fins avui en dia. L'activitat mostra els diferents espais que integren l'estructura del monestir (església, claustre, dormidor, refetor, cuina, farmaciola i jardí medicinal) i explica com s'organitzava la vida monàstica en els primers temps medievals (els horaris de les monges, les tasques i les activitats que hi desenvolupaven, els hàbits alimentaris i les pràctiques mèdiques). La visita, conduïda per educadors especialitzats en accessibilitat, compta amb el suport de materials adaptats per a persones amb necessitats educatives especials: maqueta tàctil del monestir, textos de lectura fàcil i materials amb pictogrames que expliquen la regla monàstica i la vida dins el monestir.

Objectius:

- Situar els diferents espais que integren el recinte monàstic i explicar-ne els usos.
- Explicar la vida quotidiana de les monges clarisses a l'època medieval.
- Usar fonts senzilles d'informació indirecta per explicar la vida dins del monestir.

Relacions curriculars:

- Estudi de les característiques d'algunes societats de diferents èpoques històriques a partir de l'anàlisi de les formes d'organització social. Anàlisi de problemes socials rellevants comparant la situació actual amb la d'altres èpoques històriques.
- Ús de fonts històriques diverses per obtenir informació i evidenciar els canvis i les continuïtats al llarg del temps d'aspectes de la vida quotidiana, de l'entorn proper.
- Anàlisi del paper de les dones com a subjectes individuals o col·lectius de la història al llarg del temps i valoració de la seva aportació al patrimoni i a la cultura.

Competències bàsiques transversals:

Competències comunicatives (competència artística i cultural); competències específiques per conviure i habitar el món (competència en el coneixement i la interacció amb el món físic); competències metodològiques (competència d'aprendre a aprendre); competències personals (competència d'autonomia i iniciativa personal).

Podeu consultar les competències bàsiques per àmbit al web del monestir.

Visita taller adreçada al CI i al CM d'educació primària

Entre l'acció i el silenci al monestir de Pedralbes

Una proposta per explorar i experimentar en l'entorn del monestir de Pedralbes. Aprenem la història d'aquest recinte emblemàtic de la ciutat i redescobrirem un espai de silenci, reflexió i serenitat habitant-lo d'una manera diferent.

Mitjançant l'exploració al monestir, l'observació i la conversa, podrem fer un viatge en el temps per endinsar-nos en un tipus de vida en comunitat, en silenci, dedicada al treball i a l'oració. Durant tot el recorregut, desplegarem accions que ens relacionen amb experiències de silenci i entrenaments de concentració mitjançant pràctiques artístiques.

Objectius:

- Explicar l'estructura física de l'edifici i l'organització de la vida quotidiana de les monges dins del recinte del monestir.
- Despertar l'interès i la curiositat dels nens i nenes per un element patrimonial singular com el monestir de Pedralbes.
- Observar i percebre a través dels sentits l'entorn del monestir, experimentant sensacions i descobrint les emocions que susciten aquestes percepcions.
- Crear produccions i experiències artístiques a partir de la vivència del silenci, la percepció i les emocions viscudes durant el recorregut al

monestir, a través d'accions i *performance*.

- Generar un espai i una proposta útil per a les escoles a fi de treballar la comunicació, el silenci i la concentració, a partir de dinàmiques de grup, per tal de millorar la convivència a l'aula.

Relacions curriculars:

- Aplicació de les nocions de canvi i continuïtat a fets quotidians propers a l'experiència dels alumnes, així com a elements del patrimoni.
- Observació i exploració sensorials dels elements presents en l'entorn natural, cultural i artístic, experimentant les sensacions i emocions que provoquen.

- Elaboració de produccions plàstiques i missatges audiovisuals a partir de la percepció sensorial, la imaginació, les experiències, la realitat, les idees i les emocions, tot preveient els recursos necessaris i les possibilitats dels materials, i avançant en els diferents processos de producció amb confiança i satisfacció.
- Interès i curiositat per descobrir i gaudir les manifestacions artístiques que ofereix l'entorn (museus, exposicions, representacions, festes populars...).

Competències bàsiques transversals:

Competències comunicatives (competència artística i cultural); competències específiques de conviure i habitar el món (competència en el coneixement i la interacció amb el món físic); competències metodològiques (competència d'aprendre a aprendre); competències personals (competència d'autonomia i iniciativa personal).

Podem consultar les competències bàsiques per àmbit al web del monestir.

Visita taller adreçada al CM i al CS d'educació primària

Petras Albas, mirall dels temps medievals

El monestir de Pedralbes, fundat per la reina Elisenda de Montcada el 1326, és un mirall de la societat i la mentalitat de l'època medieval. Les dones que hi vivien ho feien en clausura i dedicaven la seva vida a l'oració i el treball. La vida quotidiana de les monges de clausura tenia, però, trets en comú amb la vida de la resta de la societat, com ara l'alimentació i les pràctiques mèdiques. A l'interior del monestir es reproduïa l'estructura jeràrquica de la societat i les relacions de poder que hi havia a l'exterior. Durant l'activitat es fomentarà la reflexió a l'entorn de les preguntes següents: per què les monges vivien en clausura?, què portava aquestes dones a dedicar la seva vida a l'oració?, per què en un mateix recinte hi havia nobles, serventes i esclaves?, com era el dia a dia a Pedralbes?

Objectius:

- Explicar la vida quotidiana de les monges clarisses a l'edat mitjana.
- Situar els diferents espais que constitueixen el recinte monàstic i explicar-ne els usos.
- Utilitzar fonts senzilles d'informació indirecta per explicar la vida dins del monestir.
- Analitzar els vincles entre el monestir i l'exterior.
- Observar la manera com la vida al monestir era un reflex de la mentalitat i la societat medievals, i fomentar la reflexió sobre aquest fet.

Relacions curriculars:

- Estudi de les característiques d'algunes societats de diferents èpoques històriques a partir de l'anàlisi de les formes d'organització social. Anàlisi de problemes socials rellevants comparant la situació actual amb la d'altres èpoques històriques.
- Ús de fonts d'informació històrica diverses per obtenir informació i constatar els canvis o la continuïtat al llarg del temps d'aspectes de la vida quotidiana, de l'entorn proper.

- Anàlisi del paper de les dones com a subjectes individuals o col·lectius de la història al llarg del temps i valoració de la seva aportació al patrimoni i a la cultura.

Competències bàsiques transversals:

Competències comunicatives (competència artística i cultural); competències específiques per conviure i habitar el món (competència en el coneixement i la interacció amb el món físic); competències metodològiques (competència d'aprendre a aprendre).

Podem consultar les competències bàsiques per àmbit al web del monestir.

Visita adreçada al CM i al CS d'educació primària

Plantes, remeis i apotecaris a l'edat mitjana

Quins usos tenien les plantes medicinals que es conreaven al claustre del monestir de Pedralbes a l'edat mitjana? En la primera part de la visita s'explica com es guarien les malalties a l'època medieval (i, concretament, al monestir de Pedralbes), així com la visió del cos que es tenia a l'edat mitjana i la manera com aquesta visió condicionava les pràctiques mèdiques. En la segona part s'estudien les plantes del jardí medicinal i els seus usos a l'edat mitjana i en l'època actual.

Objectius:

- Relacionar els diferents espais del monestir amb les activitats que s'hi desenvolupaven i amb la vida de les monges.
- Explicar com es guarien les malalties a l'edat mitjana i, més concretament, al monestir de Pedralbes.
- Reflexionar sobre la visió del cos humà a l'edat mitjana, comparant-la amb la visió actual, i sobre com aquesta visió repercutia en la manera de guarir les malalties.
- Donar a conèixer algunes de les plantes medicinals que es conreaven al monestir a l'edat mitjana, les seves característiques morfològiques i la seva aplicació mèdica a l'edat mitjana i avui en dia.

Relacions curriculars:

- Ús de fonts d'informació històrica diverses per obtenir informació i constatar els canvis o la continuïtat al llarg del temps d'aspectes de la vida quotidiana, de l'entorn proper.
- Identificació del paper individual i col·lectiu dels homes i les dones en la història.
- Classificació, mitjançant claus dicotòmiques senzilles, dels diferents grups de vertebrats i plantes (herbes, arbustos i arbres) de l'entorn proper a partir d'algunes característiques observables.

Competències bàsiques transversals:

Competències comunicatives (competència artística i cultural); competències específiques per conviure i habitar el món (competència en el coneixement i la interacció amb el món físic); competències metodològiques (competència d'aprendre a aprendre).

Podeu consultar les competències bàsiques per àmbit al web del monestir.

Observacions:

Per l'estat de les plantes del jardí medicinal medieval, aquesta activitat té lloc els mesos de setembre, octubre, abril, maig i juny.

Visita adreçada al CM i al CS d'educació primària

Murals divins: el món medieval a través de la capella de Sant Miquel

En una petita sala situada al claustre del monestir, unes pintures fetes ara fa set-cents anys ens apropen al món medieval. Es tracta de la cel·la de Sant Miquel, un espai concebut per a la meditació, on la decoració havia de tocar l'ànima de l'abadessa. Un escenari simbòlic concebut com un petit univers que, a través de la llum, el color i l'emoció, permetia connectar amb la perfecció del diví. Redescobriu amb una nova mirada una obra cabdal del gòtic català, una experiència que, a través de les escenes representades a la capella, us connectarà amb l'espiritualitat medieval i amb els secrets que amaga el vostre món interior.

Objectius:

- Explicar la simbologia dels elements representats en la pintura.
- Explicar les tècniques de la pintura al fresc i al sec emprades per pintar la capella.
- Descriure, analitzar i interpretar les imatges de la capella de Sant Miquel com a document històric.
- Reflexionar sobre la simbologia i la funció de les obres d'art.
- Valorar la necessitat de protegir el patrimoni.

Relacions curriculars:

- Interès i curiositat per descobrir i gaudir les manifestacions artístiques que ofereix l'entorn (museus, exposicions, representacions, festes populars).
- Identificació de la diversitat de materials i de qualitats, i de les tecnologies que s'utilitzen en la creació d'imatges i objectes artístics, mitjançant l'observació de produccions en l'entorn artístic i cultural i en els mitjans de comunicació.
- Identificació de maneres de viure i de formes d'organització social en les imatges i els objectes; percepció i comprensió d'algunes idees, valors o creences que transmeten els objectes i les imatges;

apreciació de la relació entre l'entorn cultural i els aspectes personals dels artistes i les artistes en la creació d'objectes i imatges.

- Comprensió i comunicació de les maneres de viure, les ideologies i les concepcions a través dels objectes i les imatges. Percepció i comprensió de les atribucions de temps, lloc, gènere i classe que transmeten els objectes i les imatges atenent al seu context social.
- Identificació dels trets d'identitat i dels interessos personals i dels altres. Expressió de les emocions pròpies i autoregulació de la conducta mitjançant el desenvolupament de l'autoestima.

Competències bàsiques transversals:

Competències comunicatives (competència artística i cultural); competències específiques per conviure i habitar el món (competència en el coneixement i la interacció amb el món físic); competències metodològiques (competència d'aprendre a aprendre).

Podeu consultar les competències bàsiques per àmbit al web del monestir.

Calendari:

Fins al maig de 2020.

Visita taller de creació literària i plàstica adreçada al CS d'educació primària

Quadern de l'enyor

Eulària Anzizu, dona d'origen burgès, culta i viatjada, òrfena de pare i mare, ingressà a Pedralbes a finals del segle XIX per voluntat pròpia. Dins del monestir, va catalogar-ne l'arxiu, va escriure una monografia històrica sobre Pedralbes, va dur a terme el primer projecte de museu i impulsà la restauració de l'edifici. D'altra banda, però, sor Eulària també era poetessa i moltes de les seves composicions evocuen un fort sentiment de pèrdua. A través d'un itinerari literari pels diferents espais del monestir, coneixerem l'edifici que Eulària Anzizu contribuï decididament a preservar, la vida de la comunitat de monges clarisses i l'obra literària d'Eulària, emmirallada en la d'altres poetes que es fan ressò del sentiment de l'enyor, la pèrdua i l'absència. Clourem la visita amb un taller de creació literària i plàstica on la paraula i la creació esdevindran una eina d'expressió del que els participants puguin sentir a l'entorn de l'enyor. Al final del taller, cada grup d'alumnes podrà emportar-se el «quadern de l'enyor» que ha elaborat.

Objectius:

- Donar a conèixer la personalitat literària d'Eulària Anzizu, una dona que va escriure amb veu pròpia en el context de la Renaixença i molt vinculada als cercles intel·lectuals del moment (Eusebi Güell, Jaume Collell, Jacint Verdaguer, etc.).
- Conèixer l'estructura física del monestir de Pedralbes.
- Explicar la vida quotidiana de la comunitat de monges clarisses.
- Viure l'experiència de la poesia «vivenciada» a través d'una activitat literària participativa, centrada en la temàtica de l'enyor, la pèrdua i l'absència, que es durà a terme a partir d'un recull de poesies que expressen aquests sentiments.

- Experimentar, mitjançant l'ús de la paraula escrita i l'expressió plàstica, sensacions i sentiments propis en el marc d'un taller de creació.

Relacions curriculars:

- Lectura conjunta guiada per aprofundir en el sentit del text, comparar autors, situar-los en l'època i aprendre a fer lectura crítica, així com per practicar algunes estratègies lectores, aprendre a interpretar el llenguatge literari (comparació, derivació, composició, sentit figurat i interpretació de locucions, frases fetes o refranys) i descobrir el ritme i la rima si es tracta de poesia o cançó.
- Escriptura de textos de tot tipus (contes, poemes, còmics, diaris

personals, notícies i dramatitzacions senzilles) per tal d'expressar sentiments, emocions, estats d'ànim o records.

- Coneixement i valoració del text literari com a vehicle de comunicació i d'interacció, com a fet cultural i com a possibilitat de gaudi personal.
- Anàlisi del paper de les dones com a subjectes individuals o col·lectius de la història al llarg del temps i valoració de la seva aportació al patrimoni i a la cultura.
- Elaboració de produccions artístiques com a resultat de la percepció sensorial, la imaginació, les experiències, la realitat, les idees i les emocions, tot preveient els recursos necessaris i les possibilitats dels materials, així com les tècniques i els proce-

diments adequats, i avançant amb confiança i satisfacció en el procés de producció.

Competències bàsiques transversals:

Competències comunicatives (competència artística i cultural i competència comunicativa i lingüística); competències específiques de conèixer i habitar el món (competència social i ciutadana); competències metodològiques (competència d'aprendre a aprendre); competències personals (competència d'autonomia i iniciativa personal).

Podem consultar les competències bàsiques per àmbit al web del monestir.

Font de l'Àngel i pou del claustre del monestir de Pedralbes
© MMP - Josep Casanova, 2018

Petras Albas, empremtes de l'edat mitjana

Durant l'època medieval, el monestir de Pedralbes es va convertir en una institució seynorial de gran importància, amb el suport de les jerarquies eclesiàstiques i civils. Les dones que hi van habitar en els primers temps provenien de diferents estaments socials i van reproduir els esquemes i la manera de pensar de la seva època en la vida que feien dins el monestir. A través de petites notes que es conserven a l'arxiu del monestir, del recorregut per les estances del cenobi i de la contemplació d'alguns dels objectes que van pertànyer a les monges, s'interpreta com era la vida d'aquestes dones dins la clausura com a reflex de la societat medieval.

Objectius:

- Explicar la trajectòria històrica del monestir en temps medievals.
- Analitzar la relació entre la disposició i la funció dels espais del monestir amb referència a l'organització de la vida monàstica.
- Construir el coneixement històric a partir de l'ús de fonts primàries de l'època medieval.
- Analitzar les característiques arquitectòniques del gòtic català al monestir de Pedralbes.
- Estudiar les principals obres d'art medievals conservades al monestir, fent un èmfasi especial en les pintures murals de la capella de Sant Miquel.

Relacions curriculars:

- Anàlisi dels canvis econòmics i polítics de la baixa edat mitjana, incidint especialment en l'auge de la vida urbana

i del comerç, així com en els conflictes que es van produir en el món rural. Anàlisi del paper de l'Església en la cultura i la mentalitat medievals.

- Ús i contrast de diferents fonts documentals primàries i secundàries (materials, textuals, iconogràfiques, cartogràfiques, digitals, etc.) per contextualitzar els conceptes generals amb fets de l'entorn proper. Representació gràfica de les seqüències temporals.
- Valoració del paper de les dones i dels homes com a subjectes de la història i del present. Exercitació de l'empatia històrica i establiment de relacions entre el passat i el present.

- Reconeixement dels elements bàsics que caracteritzen els estils artístics a l'època medieval i a l'època

moderna per mitjà de l'observació directa i indirecta, i de la interpretació d'obres significatives de l'àmbit català, espanyol i europeu dins el seu context cultural. Valoració de la necessitat de protegir i difondre el patrimoni.

- Identificació, anàlisi, interpretació i valoració de l'arquitectura i de l'art de la imatge d'època gòtica en el context d'una cultura urbana. Caracterització de l'art gòtic a Catalunya, identificant-ne les particularitats, per mitjà de l'anàlisi i el comentari metodològic d'obres representatives dins el context de la corona catalanoaragonesa.

Competències bàsiques transversals d'ESO:

Competències comunicatives (competència artística i cultural i competència comu-

nicativa i lingüística i audiovisual); competències específiques per conviure i habitar el món (competències en el coneixement i la interacció amb el món físic); competències metodològiques (competència d'aprendre a aprendre).

Competències generals de batxillerat:

Competència comunicativa; competència en gestió i tractament de la informació; competència personal i intrapersonal (treball en equip, capacitat assertiva i dialògica, escoltar i aprendre dels altres); competència en el coneixement i la interacció amb el món (física, social, cultural i cívica).

Podem consultar les competències bàsiques per àmbit al web del monestir.

Pedralbes, un escenari femení de poder

Durant gairebé set-cents anys, el Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes ha acollit entre els seus murs monges d'estaments socials diversos. Tanmateix, pel fet de ser un monestir de fundació reial, acollí també un gran nombre de dames de l'alta noblesa i filles de ciutadans honorats. Aquestes dones poderoses controlaren el ric patrimoni del monestir, exerciren el seu poder més enllà de la clausura i marcaren clarament la trajectòria de la comunitat. El monestir de Pedralbes que contemplem avui en dia és obra de totes aquestes dones que hi deixaren la seva empremta al llarg dels segles. La visita construeix una història del monestir amb noms propis: Elisenda de Montcada i Francesca de Portella al segle XIV, Maria d'Aragó i Teresa de Cardona al segle XVI, i sor Eulària Anzizu i Maria de la Concepció Baldrich al segle XIX. Dones poderoses i cultes que, al ritme dels canvis que s'anaren succeint portes enfora del monestir, incidiren en l'arquitectura i l'ornamentació de l'edifici i, en definitiva, en la vida de la comunitat.

Objectius:

- Analitzar la trajectòria històrica d'un monestir de clausura femení des del punt de vista del gènere.
- Situar els moments clau de construcció i remodelació del monestir: la fundació al segle XIV; la remodelació del segle XVI per tal d'adaptar-lo a un estil de vida més auster; i la revaloració i restauració del segle XIX, dins del moviment de la Renaixença.
- Mostrar les relacions de poder dintre i fora de la clausura, entenent el monestir com un reflex de la societat de cada època.
- Reflexionar sobre la manera com les abadeses van plasmar el seu poder a través de l'obra arquitectònica del monestir i dels encàrrecs d'obres d'art.

Relacions curriculars:

- Anàlisi dels canvis econòmics i polítics de la baixa edat mitjana, incidint especialment en l'auge de la vida urbana i del comerç, així com en els conflictes que es van produir en el seu context cultural. Anàlisi del paper de l'Església en la cultura i la mentalitat medievals.
- Ús i contrast de diferents fonts documentals primàries i secundàries (materials, textuals, iconogràfiques, cartogràfiques, digitals, etc.) per contextualitzar els conceptes generals amb fets de l'entorn proper.
- Valoració del paper de les dones i dels homes com a subjectes de la història i del present. Exercitació de l'empatia històrica i establiment de relacions entre el passat i el present.

- Reconeixement dels elements bàsics que caracteritzen els estils artístics a l'època medieval i a l'època moderna per mitjà de l'observació directa i indirecta, i de la interpretació d'obres significatives dins el seu context cultural. Valoració de la necessitat de protegir i difondre el patrimoni.
- Identificació d'alguns dels canvis, les continuïtats i les ruptures que s'han produït en el món de la cultura i de l'art, així com en la mentalitat de la societat, i interpretació d'aquests canvis dins del seu context, amb una atenció especial als rols de cada gènere.

Competències bàsiques transversals d'ESO: Competències comunicatives (competència

artística i cultural); competències específiques per conviure i habitar el món (competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i competència social i ciutadana); competències metodològiques (competència d'aprendre a aprendre).

Competències generals de batxillerat:

Competència comunicativa; competència personal i intrapersonal (treball en equip, capacitat assertiva i dialògica, escoltar i aprendre dels altres); competència en el coneixement i la interacció amb el món (física, social, cultural i cívica). Podem consultar les competències bàsiques per àmbit al web del monestir.

Visita adreçada a ESO i batxillerat

La medicina medieval i el jardí medicinal de Pedralbes

L'experiència de la malaltia i la visió que es tenia del cos, així com l'ús de les plantes medicinals, són l'eix temàtic que basteix un pont cap al passat i ens permet conèixer com era la vida a l'edat mitjana. En aquell temps, l'ésser humà es veia com un element integrat en equilibri perfecte en l'univers, i la medicina, com un instrument per reequilibrar el cos amb la natura. L'explicació de la teoria humoral i els llibres sobre matèria mèdica escrits per Hildegarda de Bingen i Ibn Wafid són els elements que ajuden a treballar la visió del cos, el saber mèdic i les pràctiques emprades per guarir malalties dins i fora del monestir a l'edat mitjana. Durant l'activitat es visitarà el jardí medicinal del claustre, la farmaciola, la infermeria i la cuina.

Objectius:

- Analitzar els factors presents en el règim de vida saludable a l'edat mitjana comparant-los amb els de l'actualitat.
- Explicar les bases d'una alimentació equilibrada segons els preceptes mèdics medievals, que atendien a l'edat, el gènere i l'estament social, així com a la dieta del malalt.
- Reflexionar sobre el binomi alimentació i salut a l'edat mitjana i avui en dia (la dieta equilibrada, els excessos i les mancances) i sobre la incidència de l'alimentació en la salut, l'energia i l'estat d'ànim.
- Explicar l'estacionalitat dels aliments a l'edat mitjana: el consum dels aliments de temporada. Comparar-ho amb l'actualitat.
- Donar a conèixer les particularitats de la

dieta monàstica: dejunis i abstinències en la cultura cristiana medieval.

- Reconèixer els elements que constitueixen l'estructura del conjunt monàstic: l'ús i la funcionalitat dels espais.
- Experimentar amb la manipulació d'aliments.

Relacions curriculars:

- Aplicació de les nocions històriques de canvi, continuïtat i simultaneïtat a diversos fenòmens històrics.
- Valoració del paper dels homes i les dones com a subjectes de la història i del present.
- Ús i contrast de diferents fonts documentals primàries i secundàries (materials, textuals, iconogràfiques, cartogràfiques,

digitals, etc.) per contextualitzar conceptes generals amb fets de l'entorn proper. Representació gràfica de les seqüències temporals.

- Anàlisi dels canvis econòmics i polítics de la baixa edat mitjana, incidint especialment en l'auge de la vida urbana i el comerç, així com en els conflictes que es van produir en el món rural. Anàlisi del paper de l'Església en la cultura i la mentalitat medievals.

Competències bàsiques transversals:

Competències comunicatives (competència artística i cultural); competències específiques per conviure i habitar el món (competència en el coneixement i la interacció amb el món físic); competències metodològiques (competència d'aprendre a aprendre); competències personals (competència d'autonomia i iniciativa personal).

Podeu consultar les competències bàsiques per àmbit al web del monestir.

Visita taller d'alimentació adreçada a ESO

Salut i alimentació a l'edat mitjana

A l'edat mitjana, els metges formats a les universitats consideraven que per preservar l'equilibri del cos i mantenir la salut era imprescindible la dieta, entesa en un sentit ampli. Tal com deia un aforisme recollit a *Flos medicinae* de l'Escola de Salern, «Si et falten metges, que siguin metges per a tu aquestes tres coses: ànim alegre, descans moderat i dieta». A partir del *Regiment sanitari* que Arnau de Vilanova va escriure per a Jaume II, espòs de la reina fundadora del monestir de Pedralbes, aprofundirem en el coneixement de dos aspectes concrets i fonamentals de la dietètica medieval: l'alimentació i el beure. Us proposem una visita durant la qual prestarem una atenció especial a la cuina, al refector del monestir, al jardí medicinal medieval del claustre i a la infermeria, seguida d'un taller demostració de cuina concebut per la Fundació Alícia en el qual, seguint els preceptes mèdics de l'època, prepararem algunes receptes medievals. Prepareu-vos per degustar una harmonia de sabors contraposats, dolços i espècies.

Objectius:

- Analitzar els factors presents en el règim de vida saludable a l'edat mitjana comparant-los amb els de l'actualitat.
- Explicar les bases d'una alimentació equilibrada segons els preceptes mèdics medievals, que atendien a l'edat, el gènere i l'estament social, així com a la dieta del malalt.
- Reflexionar sobre el binomi alimentació i salut a l'edat mitjana i avui en dia (la dieta equilibrada, els excessos i les mancances) i sobre la incidència de l'alimentació en la salut, l'energia i l'estat d'ànim.
- Explicar l'estacionalitat dels aliments a l'edat mitjana: el consum dels aliments de temporada. Comparar-ho amb l'actualitat.
- Donar a conèixer les

dieta monàstica: dejunis i abstinències en la cultura cristiana medieval.

- Reconèixer els elements que constitueixen l'estructura del conjunt monàstic: l'ús i la funcionalitat dels espais.
- Experimentar amb la manipulació d'aliments.

Relacions curriculars:

- Aplicació de les nocions històriques de canvi, continuïtat i simultaneïtat a diversos fenòmens històrics.
- Valoració del paper dels homes i les dones com a subjectes de la història i del present.
- Ús i contrast de diferents fonts documentals primàries i secundàries (materials, textuals, iconogràfiques, cartogràfiques,

digitals, etc.) per contextualitzar conceptes generals amb fets de l'entorn proper. Representació gràfica de les seqüències temporals.

- Anàlisi dels canvis econòmics i polítics de la baixa edat mitjana, incidint especialment en l'auge de la vida urbana i el comerç, així com en els conflictes que es van produir en el món rural. Anàlisi del paper de l'Església en la cultura i la mentalitat medievals.

Competències bàsiques transversals:

Competències comunicatives (competència artística i cultural); competències específiques per conviure i habitar el món (competència en el coneixement i la interacció amb el món físic); competències metodològiques (competència d'aprendre a aprendre); competències personals (competència d'autonomia i iniciativa personal).

Podeu consultar les competències bàsiques per àmbit al web del monestir.

Visita adreçada a ESO i batxillerat

Murals divins: les pintures de la capella de Sant Miquel

Les dades obtingudes en el procés de restauració i conservació de la capella aporten informació sobre molts aspectes desconeguts de la pintura i n'ofereixen una imatge sorprenent i diferent, alhora que ens apropen al significat artístic i devocional de l'obra. És possible resseguir la feina que va fer el pintor? Com va treballar i en quines condicions? Quin és el context de creació artística d'aquesta obra? Quin significat simbòlic i devocional tenia? Redescobreix amb una nova mirada la capella de Sant Miquel, obra cabdal de la pintura gòtica catalana restaurada fa poc.

Objectius:

- Distingir les característiques del gòtic català. Reconèixer els elements bàsics que caracteritzen el gòtic italianitzant per mitjà de l'observació directa i la interpretació de les pintures de la capella de Sant Miquel del monestir de Pedralbes.
- Explicar la tècnica de la pintura al fresc que es va emprar per pintar la capella.
- Analitzar les imatges de la capella de Sant Miquel com a document històric, referent estètic i interpretació de la realitat en relació amb el seu context de producció.
- Valorar la necessitat de protegir el patrimoni.

Relacions curriculars:

- Ús i contrast de diferents fonts documentals primàries i

secundàries (materials, textuals, iconogràfiques, cartogràfiques, digitals, etc.) per contextualitzar conceptes generals en fets de l'entorn proper. Representació gràfica de les seqüències temporals.

- Reconeixement, comprensió i interpretació de representacions visuals dels diferents períodes artístics, establir-ne els sentits i els discursos i reflexionar-hi des d'una perspectiva contemporània.
- Reconeixement i valoració del paper de les obres d'art com a font d'informació sobre la vida i el pensament de les societats contemporànies i històriques, tot reflexionant sobre els seus aspectes formals i narratius.

- Lectura i interpretació de formes i imatges, tot identificant-ne i relati-

onant-ne els aspectes formals, expressius, de contingut i significat, discursius i contextuals.

- Coneixement d'algunes de les metodologies de la història de l'art i identificació del principals tipus de fonts per a l'estudi de les manifestacions artístiques.
- Identificació i classificació dels vehicles, les tècniques, els materials i les tipologies artístiques. Definició del concepte d'estil i aplicació de la periodització històrica dels estils a obres artístiques concretes.

Competències bàsiques

Competències transversals d'ESO: Competències comunicatives (competència artística i cultural); competències específiques per conviure i habitar el món (competència en el

coneixement i la interacció amb el món físic); competències metodològiques (competència d'aprendre a aprendre); competències personals (competència d'autonomia i iniciativa personal).

Competències generals de batxillerat:

Competència comunicativa; competència en gestió i tractament de la informació; competència personal i intrapersonal (treball en equip, capacitat assertiva i dialògica, escoltar i aprendre dels altres); competència en el coneixement i la interacció amb el món (física, social, cultural i cívica).

Podeu consultar les competències bàsiques per àmbit al web del monestir.

Visita taller de creació literària i plàstica adreçada a ESO

Quadern de l'enyor

Eulària Anzizu, dona d'origen burgès, culta i viatjada, òrfena de pare i mare, ingressà a Pedralbes a finals del segle XIX per voluntat pròpia. Dins del monestir, va catalogar-ne l'arxiu, va escriure una monografia històrica sobre Pedralbes, va dur a terme el primer projecte de museu i impulsà la restauració de l'edifici. D'altra banda, però, sor Eulària també era poetessa i moltes de les seves composicions evoquen un fort sentiment de pèrdua. A través d'un itinerari literari pels diferents espais del monestir, coneixerem l'edifici que Eulària Anzizu contribuï decididament a preservar, la vida de la comunitat de monges clarisses i l'obra literària d'Eulària, emmirallada en la d'altres poetes que es fan ressò del sentiment de l'enyor, la pèrdua i l'absència. Clourem la visita amb un taller de creació literària i plàstica on la paraula i la creació esdevindran una eina d'expressió del que els participants puguin sentir a l'entorn de l'enyor. Al final del taller, cada grup d'alumnes podrà emportar-se el «quadern de l'enyor» que ha elaborat.

Objectius:

- Donar a conèixer la personalitat literària d'Eulària Anzizu, una dona que va escriure amb veu pròpia en el context de la Renaixença i molt vinculada als cercles intel·lectuals del moment (Eusebi Güell, Jaume Collell, Jacint Verdaguer, etc.).
- Conèixer l'estructura física del monestir de Pedralbes.
- Explicar la vida quotidiana de la comunitat de monges clarisses.
- Viure l'experiència de la poesia «vivenciada» a través d'una activitat literària participativa, centrada en la temàtica de l'enyor, la pèrdua i l'absència, que es durà a terme a partir d'un recull de poesies que

expressen aquests sentiments.

- Experimentar, mitjançant l'ús de la paraula escrita i l'expressió plàstica, sensacions i sentiments propis en el marc d'un taller de creació.
- Lectura comentada i recitació de poemes, tot reconeixent-ne els elements bàsics del ritme, la versificació i les figures semàntiques més habituals.
- Creació de textos literaris amb tècniques de foment de la creativitat, de simulació, de versionament o d'elaboració a partir de la reflexió i l'anàlisi de textos models, utilitzant alguns aprenentatges adquirits a les lectures.
- Valoració del paper de les dones i dels homes

com a subjectes de la història i del present. Exercitació de l'empatia històrica i establiment de relacions entre passat i present.

- Experimentació i utilització de procediments de representació en funció de les intencions comunicatives, informatives, expressives, descriptives, reflexives i crítiques.

Competències bàsiques transversals

Competències comunicatives (competència artística i cultural i competència comunicativa i lingüística); competències específiques de conviure i habitar el món (competència social i ciutadana); competències metodològiques (competència d'aprendre a aprendre); competències personals (competència d'autonomia i iniciativa personal).

Podeu consultar les competències bàsiques per àmbit al web del monestir.

Projecte d'aprenentatge servei per a 3r i 4t d'ESO

Cultura accessible, un monestir per a tothom

El Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes és un espai patrimonial declarat Bé d'Interès Nacional. El museu monestir vetlla per la conservació, l'estudi i la difusió del ric patrimoni de Pedralbes. Els eixos programàtics de la institució són el patrimoni medieval, la feminitat i l'espiritualitat, amb una especial atenció a l'accessibilitat de tots els públics. En aquest sentit, el monestir proposa un projecte d'aprenentatge servei als instituts centrat en la millora de l'experiència de visita de les persones amb diversitat funcional. El projecte d'aquest curs se centrarà en l'elaboració de recursos d'accessibilitat per a persones invidents amb la creació de maquetes tàctils amb impressora 3D.

Àmbit:

Patrimoni cultural

Aprenentatges:

- Conèixer el ric patrimoni del monestir.
- Empatitzar amb les necessitats de les persones amb diversitat funcional. Comprendre que les mesures d'accessibilitat són universals i milloren l'experiència de tothom.
- Estudiar un element artístic per desenvolupar-ne un disseny a escala per fer-ne una impressió 3D.

Per a més informació sobre el projecte:

activitatsmonestirpedralbes@bcn.cat

MATERIALS EDUCATIUS

Pedralbes, una mirada matemàtica

El Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes i l'escola BetàniaPatmos han establert un conveni de col·laboració per a la creació d'un material didàctic que treballa, des de l'àrea de les matemàtiques, el conjunt arquitectònic del monestir. L'objectiu del material és afavorir el desenvolupament de les competències bàsiques dels alumnes a través d'una visita autoguiada al monestir amb el suport d'un dossier didàctic que proporciona una mirada matemàtica envers el patrimoni. La visita autoguiada amb el suport dels materials es pot complementar amb altres propostes educatives del programa escolar.

La proposta es concreta en tres dossiers adreçats a diferents nivells educatius:

- «El tresor de la reina Elisenda», adreçat a P4 d'educació infantil.
- «Conèixer el monestir amb les matemàtiques», adreçat a 6è de primària.
- «El misteri de la clau d'or», adreçat a 3r d'ESO.

Observacions:

- La visita autoguiada al monestir és gratuïta. Tanmateix, és imprescindible la reserva prèvia del grup.
- Els materials de suport per al desenvolupament de la visita autoguiada són de lliure descàrrega. Els centres educatius són els responsables de dur-ne les còpies necessàries el dia de la visita. En cap cas el monestir els proporcionarà les còpies dels materials per a la realització de la visita.
- La proposta inclou un dossier per al docent i un dossier per a l'alumne.
- Per a la realització dels diferents exercicis, s'haurà d'usar llapis i goma. Està prohibit l'ús de bolígrafs dins del recinte.

Enllaç per a la descàrrega dels materials:

<http://monestirpedralbes.bcn.cat/mirada-matematica>

MONESTIR DE PEDRALBES

Baixada del Monestir, 9
08034 Barcelona
T. 93 256 34 34

barcelona.cat/monestirpedralbes
facebook.com/MonestirdePedralbes
twitter.com/MPedralbes
instagram.com/monestirpedralbes/

DADES PRÀCTIQUES

Durada de les activitats: 2 h

Nombre màxim d'alumnes: 25

Preu: 88,75 € per grup (màxim 20 alumnes).

A partir de 20 alumnes, 4,75 € per alumne

Informació i reserves:

de dilluns a divendres, de 10 a 14 h

T. 93 256 34 27

reservesmonestirpedralbes@bcn.cat

ACCÉS

FGC: L6 (Reina Elisenda) / Bus: H4, V5, 63,

75 (només dies lectius del curs escolar) i 78 /

Bus turístic: ruta blava

HORARI DE VISITA

De l'1 d'octubre al 31 de març:

de dimarts a divendres, de 10 a 14 h,

i dissabtes i diumenges, de 10 a 17 h

(diumenges, a partir de les 15 h, entrada gratuïta).

De l'1 d'abril al 30 de setembre:

de dimarts a divendres, de 10 a 17 h;

dissabtes, de 10 a 19 h, i diumenges, de 10 a 20 h

(diumenges, a partir de les 15 h, entrada gratuïta).

Primer diumenge de mes, entrada gratuïta.

Dilluns, tancat.

Les entrades estan a la venda fins a mitja hora
abans del tancament.

DIES DE TANCAMENT ANUAL

1 de gener, Divendres Sant, 1 de maig, 24 de juny
i 25 de desembre